

PRŮZKUM NA STUPNI msd (td) VE ZVLÁŠTNÍCH PODMÍNKÁCH

Jedním ze základních požadavků kladených na průzkum je jeho nepřetržitost. Ta spočívá v trvalém a systematickém sledování rozmístění a činnosti nepřítele před zahájením bojové činnosti i v celém jejím průběhu za každé situace, za každého počasí, ve dne i v noci.

To znamená, že různorodé geografické, povětrnostní a jiné podmínky nemohou v žádném případě zabránit vedení průzkumu. Mohou však jeho organizaci a vedení do určité míry ovlivnit. V článku chci řešit právě otázky průzkumu v některých zvláštních podmínkách střevoevropského válčiště v aplikaci na stupeň vševojskového svazku.

Průzkum v noci

Noční bojová činnost, zejména pak útočný boj, umožňuje zasazovat překvapivé údery a zabezpečuje nepřetržitost vedení boje. Msd (td) může v noci zahajovat útok průlomem nepřátelské obrany, nebo útok může být pokračováním denní bojové činnosti. Směry útoku volíme v terénu s co možná nejmenším počtem přírodních překážek a s orientačními body dobře viditelnými i za tmy. V zájmu zabezpečení styků a boků budeme věnovat zvláštní pozornost nepřetržitě součinnosti se sousedy. Všechny tyto i další skutečnosti vševojskového charakteru se musí projevit rovněž v organizaci průzkumu.

Pro činnost vševojskového svazku v noci i pro vedení průzkumu skýtá omezená viditelnost určité nevýhody, ale na druhé straně i výhody. Vhodnými opatřeními při organizaci průzkumu je třeba výhod maximálně využít a nevýhody co nejvíce eliminovat. V každém případě však význam průzkumu v noci vzrůstá na všech stupních velení, tedy i na stupni vševojskového svazku. Úspěch průzkumu v noci zá-

visí zejména na jeho pečlivé organizaci ještě v denní době, na všestranné přípravě průzkumných jednotek (orgánů), na dovedném využití prostředků rádiového, radiotechnického, radiolokačního průzkumu a přístrojů nočního vidění.

Při organizaci průzkumu musí zpravodajský náčelník vševojskového svazku počítat s plánováním nočního průzkumu již ve dne, s včasnou a pečlivou přípravou průzkumných orgánů k zasazení, včetně jejich úplného materiálního zabezpečení (přístroje nočního vidění, osvětlovací prostředky apod.), s častým upřesňováním úkolu zasazeným průzkumným orgánům a zasazováním nových orgánů, s vytvořením silné zálohy sil a prostředků průzkumu a současně i s rychlým a včasným předáváním získaných zpráv k využití. Značný význam má organizace doplňkového průzkumu, zejména ke včasnému zjištění příprav nepřítele k vedení protizteče.

Při organizaci a vedení průzkumu v noci je nutné brát v úvahu kladný i nepřít-

znivý vliv noční doby na bojovou činnost vojsk i na využívání sil a prostředků průzkumu. Za tmy je omezeno pozorování a ztíženo rozpoznávání nepřátelských objektů. Efektivnost této činnosti se zmenšuje 1,5–2krát v porovnání s denními podmínkami. Tak např. délka viditelnosti takových objektů jako jsou tanky, obrněné transportéry a bojová vozidla pěchoty dosahuje ve dne více než 3 km. V noci však můžeme takové cíle zjistit na vzdálenost 1–1,2 km a při osvětlení terénu — okolo 1,5 km.

V noci je účelné použít více průzkumných orgánů než ve dne, i za cenu jejich nižšího početního složení. Ve vojskovém průzkumu je třeba pozorovací hlídky msd (td) více přibližovat k přednímu okraji, doplňovat naslouchacími stanovišti a do všech podrobností propracovat zasazování průzkumných skupin do sestavy nepřítele. Pro vedení hloubkového průzkumu skýtá noc optimální předpoklady. Skupiny hloub-

kového průzkumu msd (td) můžeme zasazovat i netradičními způsoby.

Vzhledem ke zvýšení intenzity činnosti nepřítele, včetně jeho rádiových a radiotechnických prostředků, je třeba včas a dokonale připravit průzkumné orgány rádiového, radiotechnického a radiolokačního průzkumu msd (td) k plnění úkolů a tento průzkum považovat v nočních podmínkách za jeden z nejdůležitějších.

Z průzkumů druhů vojsk a speciálních vojsk musíme věnovat zvýšenou pozornost dělostřeleckému průzkumu, zejména pak zvukoměrnému, a radiolokačnímu průzkumu pozemních pohyblivých cílů. Úspěšně můžeme použít rovněž dělostřelecké pohyblivé pozorovatelné, které mohou zjišťovat cíle a objekty do hloubky 3–5 km s využitím technických prostředků průzkumu a přístrojů nočního vidění. Na průzkumu terénu se budou se zvýšenou intenzitou podílet ženijní průzkumné hlídky.

Průzkum v zimě

Bojovou činnost msd (td) v zimě ovlivní těžko průchodné úseky terénu, omezené množství cest a prostorů přístupných pro činnost vojsk, složité povětrnostní podmínky, vysoké nároky na týlové a technické zabezpečení apod.

Útok na nepřítele v obraně bude msd (td) zpravidla zahajovat z přímého dotyku s ním. Při možnosti útoku z chodu budou vyčkávací prostory blíže než za normálních podmínek. Nutnost vedení boje na jednotlivých směrech ovlivní šířku útočného pásma msd (td), která bude větší. Náročné terénní a klimatické podmínky sníží průměrné tempo útoku. Bojová sestava msd (td) bude zpravidla členěna do větší hloubky se silným druhým sledem (zálohou). Druhý sled (vševojsková záloha) msd (td) může být při nedostatku cest a výhodných úseků terénu zasazen do boje překročením bojové sestavy prvního sledu. Značný význam přikládáme hydrometeorologickému zabezpečení. Všechny tyto i další okolnosti ovlivňují nejen vedení bojové činnosti, ale rovněž organizaci a vedení průzkumu.

Zimní podmínky, zejména pak vysoká sněhová pokrývka a nízké teploty, způsobují některé obtíže při plnění úkolů průzkumu na stupni vševojskového svazku. Správnou organizaci průzkumu, náročnou přípravou průzkumných jednotek a všestrannou péčí o techniku a materiální zabezpečení můžeme však negativní vlivy zimních podmínek redukovat na minimum.

Při organizaci průzkumu musí zpravo-
dajské orgány vševojskového svazku vycházet důsledně z povětrnostní situace a její prognózy, stejně jako z možných vlivů počasí a terénu na použití sil a prostředků průzkumu. Vedle vlastního plánování má značný význam materiální stránka přípravy průzkumných orgánů. Jde o všestranné vybavení vojáků pro činnost za silných mrazů a zabezpečení prostředků ke zvýšení průchodnosti bojové techniky silně zasněženým terénem. V některých případech půjde rovněž o zajištění potřebného množství lyžařské výstroje. Před zasazením průzkumných orgánů budeme organizovat častější a náročnější kontroly, zaměřené především na zjištění stavu a úplnosti materiálního zabezpečení.

Při vlastním průzkumu vystupují do popředí požadavky důsledného maskování osob, výstroje, bojové a průzkumné techniky. Průzkum vedou nevelké jednotky (skupiny) na terénních vozidlech, popř. na lyžích. Postupují zpravidla mimo cesty a k pronikání do hloubky nepřátelské sestavy využívají skrytých úseků terénu a mezer v bojových sestavách nepřítele. Je-li sněhová pokrývka příliš hluboká, postupují jednotky (skupiny) průzkumu na vozidlech především po cestách.

Vojskový průzkum na stupni msd (td) bude do určité míry prostorově omezen a bude vést do menší hloubky, než za normálních podmínek. V důsledku toho se zvýší úloha hloubkového průzkumu

msd [td]. Pro přepravu skupin hloubkového průzkumu do týlu nepřítele a na odkryté boky se hojně používá vrtulníků.

Vedení rádiového, radiotechnického a radiolokačního průzkumu mohou ovlivnit potíže při manévru silami a prostředky průzkumu. Obdobně tomu bude u průzkumných orgánů druhů vojsk a speciálních vojsk. Při vedení radiačního a chemického průzkumu je třeba počítat s rozšířováním radioaktivních a otravných látek za sněhových vánic a s jejich hroma-

děním v úžinách, na okrajích lesa, v křovinách a závějích.

Ve vojskovém průzkumu je třeba využívat hlavně základního způsobu získávání zpráv — pozorování. Zima a demaskující vlastnosti sněhové pokrývky totiž vytvářejí příznivé podmínky pro pozorování nepřítele. Pozorování terénu z pozemních stanovišť je však značně ztíženo. Proto pozemní pozorování je nutné doplnit vzdušným pozorováním a ostatními způsoby získávání zpráv.

Průzkum při boji o město

K ovládnutí města v hloubce nepřátelské obrany se velitel msd [td] rozhodne při organizování útoku a své rozhodnutí upřesňuje v průběhu přibližování vojsk k městu na základě průzkumných zpráv a boje předsunutých odřadů a předvojů. Předsunuté odřady se snaží zmocnit se města z chodu se současným úderem z různých stran. Hlavní síly msd [td] se nepouštějí do boje o město, obcházejí je a postupují rázně do hloubky. Nemohou-li město obejít, zmocní se ho současnou ztečí z různých směrů. Druhý sled (vševojsková záloha) msd [td] se před zasazením do boje rozmisťuje zpravidla mimo město, aby mohl být zasazen k vedení úderů do boků a týlu nepřítele. Při vedení bojové činnosti ve městě vzrůstá význam vzájemné informovanosti se sousedy, průzkumu a zabezpečení vlastního týlu. Všechny tyto skutečnosti je třeba brát v úvahu při organizaci průzkumu.

Pohled na mapu středoevropského válčiště ukazuje, že boj o město bude častým způsobem bojové činnosti vojsk. Rozhodování velitele vševojskového svazku může i v tomto případě do značné míry ovlivňovat činnost a výsledky průzkumu. Organizace a vedení průzkumu za boje o město má své zvláštnosti, které musíme v zájmu dosažení optimálních výsledků respektovat.

Úkoly průzkumu jsou složité a náročné. S organizací průzkumu proto začínáme s co největším předstihem a v těsné součinnosti všech zainteresovaných funkcí svazku. Zvláštní pozornost věnujeme koordinaci všech průzkumných opatření a zabezpečení nepetržitelného spojení s průzkumnými orgány. Při přibližování k městu soustředíme úsilí průzkumu ke zjištění směru odchodu hlavních sil nepřítele, rázu obrany před městem a ve městě samém, složení a uskupení vojsk v obraně města, rozmístění palebných prostředků a míst velení. Při boji ve městě hlavní pozornost průzkumu soustředí-

me na uzly obrany, velké budovy, hlavní ulice, náměstí a podzemní stavby.

Činnost průzkumných orgánů vševojskového svazku při boji o město bude mít některé zvláštnosti. Budeme organizovat více pozorovacích hlídek s větším počtem pozorovatelů. S přihlédnutím k obtížnosti pozorování ve městě a k zvýšení nutnosti ochrany se počet pozorovatelů na jednom pozorovacím stanovišti může zvýšit na 5 až 6 osob. K plnění úkolů budou využívat hlavně vyvýšené prostory. Průzkumné orgány vojskového průzkumu budou většími působit bez vozidel — pěšky (průzkumné skupiny). Skupiny budou ve zvýšeném rozsahu používat léček, výpadů a průzkumu bojem.

V zájmu utajení a překvapení budeme výpady organizovat nevelkými skupinami v síle 6—8 osob. K pronikání do sestavy nepřítele využívají zbořených budov, děr ve stěnách, dvorů a skrytých úseků v parcích a sadech. Léčky obvykle zřizujeme na přístupech k budovám a domům obsazeným nepřítelem, v průchodech mezi nimi, při vstupech do podzemních objektů a zařízení, apod. Podle zkušeností z Velké vlastenecké války SSSR je pro úspěšnou činnost v léčce výhodné složení skupiny o šesti až desíti vojácích. Průzkum bojem má zjistit charakter obrany, rozmístění palebných prostředků a systému jejich palby ve městě.

Skupiny hloubkového průzkumu msd [td] budou pronikat do města přes sestavu nepřítele pěšky. Ztížené podmínky bude mít rádiový, radiotechnický a radiolokační průzkum. Časté odrazy elektromagnetických vln od budov a domů budou klást zvýšené nároky na promyšlené využití a zvlášť rozmístění průzkumných orgánů těchto druhů průzkumu. Obdobně tomu bude u zvukoměrného a radiolokačního průzkumu dělostřelectva. Významná úloha za boje o město připadá průzkumným orgánům ženijního průzkumu. Tyto v součinnosti s vojskovým průzkumem zjišťují pře-

kážky, závaly a zářasy všeho druhu na přístupech a ve městě, připravenost budov k obraně a jiné důležité zprávy o nepříteli.

Zvláštní význam bude mít pozemní a zejména vzdušné fotografování. Požadavky bude štáb vševojskového svazku zasílat

Průzkum v horském a zalesněném terénu

Použití vševojskového svazku v horském a zalesněném terénu bude mít určité zvláštnosti. V těchto podmínkách bude vhodnější nasazení msd. Tankovou divizi použijeme zpravidla na přístupných směrech, především k rozvíjení útoku a k ovládnutí důležitých prostorů a objektů v hloubce obrany nepříteli.

Motostřelecká divize bude útočit v širším pásmu, které může podle rázu terénu zahrnovat 2—3 směry útoku. Tvorbu bojové sestavy ovlivní zejména záměr nastávající činnosti, důležitost a kapacita jednotlivých směrů. Hloubky úkolů msd budou mělčí než za normálních podmínek. Vzhledem k členitosti a nepřehlednosti terénu bude mít značný význam nepřetržitá součinnost se sousedy.

Tyto i další okolnosti podstatně ovlivní všechny druhy zabezpečení bojové činnosti, zejména pak průzkum.

Na organizaci a vedení průzkumu v horách a v lese bude mít značný vliv celá řada buď zcela společných, nebo značně blízkých činitelů. Horské a lesní podmínky usnadňují pronikání průzkumných orgánů do sestavy nepříteli, organizování výpadů, léček a průzkumem bojem. Značně však ztěžují a komplikují činnost průzkumných orgánů na vozidlech a vedení rádiového, radiotechnického, radiolokačního a dělostřeleckého průzkumu.

Při organizaci průzkumu musí velitel a štáb vševojskového svazku, zvláště pak zpravodajské orgány, respektovat všechny pozitivní a negativní vlivy na činnost průzkumných orgánů. Musí zabezpečovat vedení průzkumu na bocích, stycích, v mezerách a ve vlastním týlu. Musí věnovat zvýšenou pozornost vybavení průzkumných orgánů speciální výstrojí, teplým oděvem a ohřívacími prostředky zvláště při průzkumu v zimě. Značný důraz klademe na úplnost všestranného zabezpečení průzkumných orgánů a přijímáme účinná opatření k zajištění neselehávajícího spojení s nimi. Kromě toho musíme udržovat silnou zálohu sil a prostředků zejména vojskového průzkumu.

Při vlastním vedení průzkumu se specifické podmínky projeví v činnosti průzkumných orgánů hlavně v těchto směrech.

na nadřazený štáb. Orientace ve městě je značně ztížená, zejména pokud jde o město částečně nebo zcela zničené. Proto snímky (fotoschématy) budou plně využívat průzkumné a zpravodajské orgány. Budou též dodány až veliteli motostřeleckých (tankových) rot.

Horský a zalesněný terén ztěžuje průzkum pozorováním v důsledku značného snížení optické viditelnosti objektů (cílů). Tak např. v lese s rozestupem 6 m mezi stromy, jejichž průměr nepřesahuje 0,2 m, činí dálka pozorování asi 180 m. V hustém lese se možnosti pozorování ještě více zkracují. K výpočtu možné dálky pozorování můžeme použít vzorce:

$$D = \frac{L^2}{d} \quad [L = \text{průměrný rozestup mezi stromy} \\ d = \text{průměr stromů v metrech}].$$

Množství pozorovacích hlídek se v důsledku toho zvyšuje. Přibližují se k objektům průzkumu a rozmisťují se do šířky, hloubky a do výšky. Pozemní pozorování musí doplňovat vzdušné pozorování z vrtulníků. Rovněž v tomto případě je však třeba brát v úvahu, že les snižuje možnosti vzdušného pozorování a rozpoznávání objektů. Velikost prostorů, které můžeme pozorovat v lese, se zmenšuje 1,5 až 2krát. V důsledku toho vzrůstá význam vzdušného fotografování.

Skupiny k vedení výpadů a průzkumu bojem budou působit pěšky z mnohem bližší vzdálenosti než v otevřeném prostoru a často bez dělostřelecké přípravy v zájmu dosažení překvapení. Soutěsky a průsmyky budou vhodnými prostory pro zřizování léček. Častější bude rovněž vysílání důstojnických průzkumných hlídek. Na směrech útoku budeme zasazovat průzkumné skupiny a skupiny hloubkového průzkumu. Činnost průzkumných skupin msd [td] na vozidlech bude často možná pouze na cestách, průsecích a v řídkém porostu. Osádky vozidel budou muset častěji sedět k vedení doplňkového průzkumu, než za normálních podmínek.

K průzkumu silničních uzlů, průsmyků a průseků bude vhodné vysílat skupiny hloubkového průzkumu msd [td] na vrtulnicích, v některých případech i pěšky. Životaschopnost těchto průzkumných orgánů bude vyšší než za normálních okolností, vzhledem k příznivějším podmínkám utajené činnosti a možnostem skrytého odpoutání se od nepříteli v případě prozrazení.

Při použití průzkumných orgánů rádiového, radiotechnického a radiolokačního průzkumu msd (td) je třeba počítat s tím, že stínící vlastnosti hor a časté pohlcování elektromagnetických vln lesními masivky značně snižují možnosti těchto druhů průzkumu. Tak např. dosah radiolokačních prostředků se může zkracovat

1,5 až 2krát. V důsledku toho je třeba věnovat zvýšenou pozornost rozmisťování a manévru těchto průzkumných orgánů. V horském a zalesněném prostoru bude často docházet k decentralizaci sil a prostředků dělostřeleckého průzkumu. Vzroste též význam ženiijního a vzdušného fotografického průzkumu.

Závěrem chci uvést, že použití vševojskového svazku ve specifických podmínkách klade vysoké nároky na všechny druhy zabezpečení bojové činnosti, zvláště pak na průzkum co do jeho organizační i realizační stránky.

Velitelé, štáby a zvláště zpravodajské orgány musí organizaci průzkumu za těchto podmínek věnovat zvýšenou pozornost. Musí brát plně v úvahu všechny terénní a klimatické vlivy již při plánování průzkumu, pečlivě řešit přípravu a všestranné zabezpečení průzkumných orgánů, pružně a operativně řídit činnost zasazených průzkumných orgánů a dovedně využívat zesílené zálohy sil a prostředků průzkumu. Specifické podmínky zvyšují význam centralizovaného řízení průzkumu a shromažďování zpráv o nepříteli a terénu. Musí je umět zpracovat rychle a s plným respektováním požadavku komplexnosti.

Průzkumné jednotky musíme pro vedení průzkumu za zvláštních podmínek dobře teoreticky i prakticky připravit a dokonale materiálně zabezpečit. Vedle toho budou náročnější podmínky vedení průzkumu klást značně vysoké požadavky na jejich ideově politickou, morálně bojovou a psychologickou připravenost.

Při vlastním průzkumu vystupují do popředí takové požadavky jako je aktivnost, samostatnost, komplexnost apod. V zájmu okamžitého předání získaných zpráv o nepříteli musíme věnovat zvýšenou pozornost zabezpečení neselhávajícího spojení mezi průzkumnými a zpravodajskými orgány. Specifické podmínky často způsobí změny v charakteru činnosti průzkumných orgánů vojskového a hloubkového průzkumu a ztíží plnění úkolů průzkumným orgánům rádiového, radiotechnického a radiolokačního průzkumu, průzkumu druhů vojsk a speciálních vojsk vševojskového svazku.